Etická výchova

Hodinová dotácia:

Etická výchova	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	1	1	1	1	4
Školský vzdelávací program	0	0	0	0	0
Spolu	1	1	1	1	4

1. Charakteristiku učebného predmetu

Poslaním povinne voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Etická výchova sa prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných…/ ako aj podpora mentá lnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevenciu porúch správania a učenia.

2. Ciele učebného predmetu

Cieľom etickej výchovy je vychovať osobnosť, ktorá:

- má svoju vlastnú identitu, je sama sebou a pritom táto identita zahŕňa v sebe aj prosociálnosť,
- má pozitívny vzťah k životu a ľuďom spojený so zdravou kritickosťou,
- jej správanie je určované osobným presvedčením a interiorizovanými etickými normami, vyplývajúcimi z univerzálnej solidarity a spravodlivosti, a preto je do istej miery nezávislá od tlaku spoločnosti,
- má zrelý morálny úsudok opierajúci sa o zovšeobecnené zásady, preto je schopná správne reagovať aj v neočakávaných a zložitých situáciách,

- charakterizuje ju spojenie správneho myslenia a správneho konania,
- koná v súlade so svojimi zásadami, ale aj s citovou zaangažovanosťou - súlad medzi emóciami a chcením – nekoná len z povinnosti a bez nadšenia s pocitom sebaľútosti,
- prijíma iných v ich rozdielnosti, akceptuje ich názory a je ochotná na prijateľný kompromis, ktorý ale nie je v rozpore so všeľudskými hodnotami,
- je ochotná a schopná spolupracovať a iniciovať spoluprácu.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

K – kognitivizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy
E – emocionalizácia, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city
M – motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity
S – socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziľudské vzťahy
A – axiologizácia , ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť
K – kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života.

3. Obsah vzdelávania etickej výchovy – obsahový a výkonový štandard

Obsah etickej výchovy je orientovaný na atribúty, ktoré treba v dieťati rozvíjať, aby sme dosiahli výchovné ciele. Tieto atribúty sú zakomponované v desiatich základných témach a šiestich aplikačných témach :

1. otvorená komunikácia
2. dôstojnosť ľudskej osoby, sebaúcta, pozitívne hodnotenie seba
3. pozitívne hodnotenie iných
4. tvorivosť a iniciatíva
5. vyjadrovanie citov
6. empatia
7. asertivita
8. reálne a zobrazené vzory
9. prosociálne správanie – pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca, priateľstvo
10. komplexná prosociálnosť
11. etika – hľadanie koreňov prosociálneho správania
12. etika a ekonomické hodnoty
13. etika a náboženstvá – tolerancia a úcta

14. rodina, v ktorej žijem
15. výchova k manželstvu a rodičovstvu
16. ochrana prírody a životného prostredia.

Cieľom etickej výchovy ako povinne voliteľného predmetu v primárnom vzdelávaní je:

- viesť žiakov k sebaúcte, k autonómnemu cíteniu a mysleniu,
- naučiť žiakov hodnotiť, zaujímať stanoviská, rozlišovať dobro od zla
- naučiť ich spoznať prvky efekt ívnej komunikácie, dôvody a prvky prosociálneho správania primerané veku,
- umožniť žiakom spoznať zásady dobrých medziľudských vzťahov,
- umožniť žiakom, aby sa v nich zvnútorňovali prosociálne hodnoty, postoje a sociálne normy,
- podporovať u žiakov rozvoj sociálnych zručností,
- formovať spolupracujúce spoločenstvo žiakov.

1. ročník

1 hodina týždenne

Ciele	**Tematický celok**	**Obsahový štandard**	**Výkonový štandard**	
	témy		**Socio-afektívny**	**konatívny**

Vytvárať prosociálne spoločenstvo žiakov	Postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch ponúknuť žiakom víziu spolupracujúceho spoločenstva ako základu pre dobré spolužitie (jeho jednoduché a viditeľné komponenty – sedenie v kruhu, formulovanie pravidiel typu mať právo byť vypočutý, právo nevyjadriť sa, mať vzájomnú úctu a dôveru – nevysmievať sa, hovoriť pravdu, chrániť veci svoje i iných...) prvé kontakty v triede a v škole (zoznamovanie, oslovovanie, pozdrav), komunikácia zameraná na sebareprezentáciu a sociálne vzťahy, pravidlápodporujúce spolužitie v skupine (po istom čase možno pravidlá prehodnocovať, dopĺňať).	-pozná spolužiakov -pozná pravidlá skupiny a vie ich vysvetliť -pozná spôsob ako vyjadriť pozdrav, vďačnosť a prosbu	- chápe význam komunikácie pre dobré spolužitie v spoločenstve - uvedomuje si potrebu vzájomnej úcty a dôležitosť vďačnosti.	-vie sa predstaviť a učí sa prezentovať sám seba, hovoriť pravdu
	Prvky prosociálneho správania v žiackom kolektíve, vzájomná úcta pri komunikácii sa oslovovať, pozdraviť sa, počúvať sa navzájom...), úcta k vzájomným požiadavkám, vďačnosť za vykonané dobro (prosím, ďakujem), vzájomná pomoc medzi spolužiakmi i členmi rodiny.	- vie vysvetliť, čo je úcta k ľuďom - vie aké má prvky úcta k vlastným rodičom, spolužiakom a učiteľom	-prežíva vďačnosť voči tým, čo mu robia dobre -vníma víziu spolupracujúceho spoločenstva, -chápe potrebu vytvárať a dodržiavať pravidlá spolužitia v skupine.	-vie vhodne používať pozdrav, prosbu a vyjadriť vďačnosť -k spolužiakom je ústretový

Viesť žiakov k sebaúcte, autonómii cítenia a myslenia.	ľudská dôstojnosť a sebaúcta uvedomovanie si vlastnej hodnoty (rozdiel medzi mnou a ostatným svetom), poznanie a postupné zvnútorňovanie povedomia a nedotknuteľnosti, vedenie k sebaovládaniu a znášaniu námahy pri prekonávaní prekážok	- má slovnú zásobu, ktorá vyjadruje základné ľudské vlastnosti (dobrý, zlý, veselý, smutný, nahnevaný, radostný, vďačný, nevšímavý...) - vie pomenovať svoje dobré vlastnosti	-pozná sám seba, uvedomuje si vlastnú hodnotu -cíti potrebu potvrdzovania vlastnej hodnoty inými	- sebaúcta mu prináša pokoj (nepotrebuje žalovať, vyvyšovať sa nad iných, ponižovať ich...) -badateľná snaha o sebaovládanie a znášanie námahy pri prekonávaní prekážok
Naučiť sa hodnotiť, zaujímať stanoviská, rozlišovať dobro od zla	Pozitívne hodnotenie iných najbližších v rodine , v triede, v rovesníckych vzťahoch... (Čo sa mi na najviac páči na mojej mamičke, ockovi, starkých...), verbálne vyjadrovanie hodnotenia druhých, prehodnocovanie skutočnosti (dobro – zlo, napr. branie si vecí navzájom, posudzovanie a ponižovanie, urážanie menej zdatných detí v oblasti intelektu a prejavov – spevu, kreslenia, pohybu, oblečenia, rodinnej situácie..., klamanie a žalovanie...) postoj k ľuďom, ktorí sú nám nesympatickí, spôsobujú nám alebo druhým zlo (úmyselne, neúmyselne).	človek a jeho hodnota - spoznávanie pozitívnych vlastností, - vie slovne vyjadriť rozdiel medzi dobrom a zlom,	- teší sa z dobra a odmieta zlo vo svojom okolí (na svojich najblžších v rodine, v triede, v škole, v rovesníckych vzťahoch)	- Je schopný oceniť dobro na iných, vie aj prijať ocenenie, -Rozvíjať postoj k ľuďom, ktorí sú mu nesympatickí -Osobná aktivita pri vytváraní pozitívnych vzťahov a klímy v spoločenstve
Osvojovať si sociálne zručnosti potrebné v sociálnych kontaktoch	Naša rodina uvedomovanie si hodnoty rodiny pre jednotlivca i pre spoločnosť (Čo sa mi na našej rodine najviac páči?) príbuzenské vzťahy (S kým z rodiny si najviac rozumiem...? Čo by som mohol urobiť pre lepšie vzťahy v našej rodine, ktoré z rodinných pravidiel sa mi najťažšie dodržiavajú...) rodičovská láska	- Vie identifikovať a slovne vyjadriť rodinné vzťahy (mama, otec, brat, sestra, súrodenec, starí rodičia, teta, strýko, ujo, bratranec, sesternica)	- Reflektuje dobro plynúce z rodiny, vie vyjadriť, čo ho na rodinných vzťahoch teší, čo je v rodine najdôležitejšie, - vie zo svojho pohľadu ohodnotiť dobro	-Dobro zažité v rodine prenáša do žiackeho kolektívu – rád hovorí o peknýchveciach v rodine -Vie členom rodiny opatovať dobro v rôznych situáciách

	a jej význam v živote dieťaťa (konkrétne emocionálne prejavy starostlivosti, pomoci...), úcta, komunikácia a pomoc medzi členmi rodiny (Koho rád pozorujem pri práci? Čo by som rád vedel ako moji blízki...)		ochrany a lásky, ktoré mu rodina poskytuje,	(príprava darčeka, slovné vyjadrenie...)

2. ročník

1 hodina týždenne

Ciele	**Tematický celok**	**Obsahový štandard**	**Výkonový štandard**	
	témy		**Socio-afektívny**	**konatívny**
Osvojiť si základné sociálno-komunikačné zručnosti	Postoje a spôsobilosti medziľudských vzťahov pripomenutie si tém a z nich vyplývajúce správanie z prvého ročníka, počúvanie iných ako prvý predpoklad úspešnej spolupráce, sebaovládanie pri prijímaní informácií o sebe od iných, základy spolupráce v skupinách (uvedomovanie si práv a povinností)	-vie vysvetliť dôležitosť počúvania pre spoluprácu -pozná svoje práva a povinnosti v rámci školskej triedy	-chápe a vnútorne akceptuje význam počúvania pre spoluprácu a dobré vzťahy -uvedomuje si spojitosť práv a povinností	-badať pokroky v počúvaní výkladu na hodine, ale aj v počúvaní spolužiakov pri diskusii

Osvojiť si tvorivé riešenia každodenných situácií v medziľudských vzťahoch	Tvorivosť - objavovanie vlastných danosti – talentu – pozitívnych stránok (v čom som výnimočný, čo viem dobre robiť, čo mi ide dobre...), rozvoj fantázie a pozorovacích schopností, tvorivosť, ktorú od nás prijímajú, očakávajú iní (Vymyslieť darček pre súrodencov, rodičov, starých rodičov...), tvorivosť iných, ktorá nás obohacuje (Ako dobre nám padne, keď nás iní prekvapia niečím novým, zaujímavým – napr. mama novým jedlom...), využitie tvorivosti v živote triedy (tvorba pravidiel správania sa v triede, ak si ich pamatáme z minulého ročníka, treba ich však prehodnotiť)	- Vie vysvetliť, čo je tvorivosť - Vie vysvetliť súvislosti medzi fantáziou, úsilím a tvorivosťou - vie vymenovať konkrétne produkty (ovocie) tvorivosti v rámci rodiny a školy	- je si vedomý, že má čo ponúknuť zo svojich darov v prospech spoločenstva	-zapája sa do tvorivých úloh prostredníctvom pozorovacích schopností a fantázie -badať podporu sebaovládania a trpezlivosti pri spoločnom riešení úloh
	Iniciatíva iniciatíva v sebapoznaní (Kto som? Aký vplyv má fungovanie môjho tela na moje prežívanie, pohodu, či nepohodu? Prečo reagujem tak, ako reagujem?), Iniciatíva vo vzťahu k iným, hľadanie možností ako vychádzať v ústrety iným ľuďom (v rodine, v triede, v kruhu kamarátov...) a ich realizácia, iniciatíva, ktorá nie je prijatá inými, a iniciatíva iných, ktorá je pre mňa neprijateľná (riešenie problémov – navádzanie na klamstvo, podvádzanie, kradnutie, ohováranie...), iniciatíva, ktorá ohrozuje moje zdravie a osobnú bezpečnosť (fajčenie, alkohol, drogy, sexuálne zneužívanie detí)	-vie vysvetliť, čo je iniciatíva -vie uviesť príklady prospešnej a škodlivej iniciatívy	-uvedomuje si rozdiel medzi pozitívnou iniciatívou a tou, ktorá ohrozuje jeho zdravie a osobnú bezpečnosť	-prejavuje aktívnejšiu účasť na riešení problémov v triede

Rozvíjať a posilňovať komunikačné zručnosti – učiť sa vyjadrovať city. Prežívať radosti z napĺňania potreby byť akceptovaný inými a a mať rád iných.	Vyjadrovanie citov vyjadrenie vďačnosti, ochoty, láskavosti, obdivu verbálne aj neverbálne)Ako si vzájomne vyjadrujeme city v rodine, vo vzťahoch s priateľmi, spolužiakmi?) úcta k žene – matke, sestre, spolužiačke...(Čo sa mi páči a čo sa mi nepáči na ženách a dievčatách?), úcta k mužovi – otcovi, bratovi, spolužiakovi...(Čo sa mi páči a čo sa i nepáči na mužoch a chlapcoch?), kultivované vyjadrovanie negatívnych citov (hnev, vzdor, smútok...) akceptovanie citov iných	- vie vysvetliť spojenie „vyjadrovanie citov“ .vie vysvetliť význam citov v živote človeka .pozná význam slov radosť, smútok, hnev, ľahostajnosť, veselosť, vďačnosť, ochota, láskavosť, obdiv, odpor	-chápe dôležitosť kultivovaného vyjadrovania negatívneho prežívania citov u seba i iných	-vie verbálne i neverbálne identifikovať a vyjadriť city vďačnosti, ochoty, láskavosti a obdivu, hnevu, smútku, odporu, prekvapenia -prejavuje snahu kultivovanie vyjadrovať hnev, vzdor, odpor, smútok -učiť sa akceptovať prežívanie citov u druhých

Poznávať svoje práva a povinnosti	Naša trieda – spoločenstvo detí správanie sa medzi sebou, vzťahy medzi chlapcami a dievčatami, slušnosť, ohľaduplnosť, čestnosť, pomoc slabším, rešpektovanie inakosti (Čo sa mi v našej triede najviac páči? Som tu spokojný? Sú iní spokojní so mnou? Sú iní spokojní so mnou?), kamarátstvo a priateľstvo – úprimné a falošné priateľstvo (Čo je dôležité pre priateľstvo?) dodržiavanie pravidiel správania v triede – podpora vzájomnosti, spokojnosti, tolerancie a spolupráce (Môžem niečo zmeniť na sebe, aby sa so mnou v našej triede lepšie žilo? Mám dajaký návrh na vylepšenie vzťahov?)	-vie vysvetliť, čo je spoločenstvo detí -vie, čo podporuje vzájomnú dôveru, priateľstvo a čo ich narúša	- uvedomuje si potrebu rešpektovania odlišnosti iných -chápe túžbu nájsť dobrého priateľa a byť dobrým priateľom -vie rozlíšiť dobrú klímu a zlú klímu v rámci triedy	-Rôznymi spôsobmi prispieva k vytváraniu dobrej nálady a pohody v triede

3. ročník

1 hodina týždenne

Ciele	**Tematický celok** **témy**	**Obsahový štandard**	**Výkonový štandard**	
			Socio-afektívny	**konatívny**

Učenie sa efektívne komunikovať s rovesníkmi	**Postoje a spôsobilosti medziľudských vzťahov** Dodržiavanie dohodnutých pravidiel správania. Kvalita otvorenej komunikácie - pravdivosť, objektívnosť, prijímanie pravdy o sebe aj o iných. Asertívne správanie ako súčasť efektívnej komunikácie, nácvik bezpečného správania sa v rizikových situáciách (odmietnutie zla, postavenie sa proti šikanovaniu, vedieť povedať nie na negatívne ponuky).	- vie vysvetliť pojem komunikácia - vie, čo znamená slovo pravda a ako vplýva na kvalitu komunikácie - vie, ktoré sú rizikové situácie v živote dieťaťa	- chápe zmysel a podstatu otvorenej komunikácie - rozumie dôvodom ako sa správať v rizikových situáciách	- v komunikácii badať snahu o objektívnosť a pravdivosť - vie sa postaviť voči negatívnym javom (šikanovanie..) - odoláva príjemným zvodom na zlé, badať snahu povedať nie
Nadobúdanie sociálnych zručností – asertivita, empatia	**Vcítenie sa do prežívania iných – empatia** Hľadanie dôvodov na radosť a smútok u seba a u iných. Pochopenie situácie iných ľudí prostredníctvom vlastných zážitkov (u spolužiakov a členov rodiny…). Odovzdávanie radosti a zmierňovanie smútku najbližších, záujem o zdravotne postihnutých, starých a chorých ľudí.	- rozumie pojmom súcit, spolucítenie, vcítenie sa do iného	- uvedomuje si význam vlastných zážitkov ako prostriedku pre pochopenie situácií druhých -učí sa vnímať situáciu chorých, starých a zdravotne postihnutých	-prejavuje pochopenie voči spolužiakom a chorým, zdravotne postihnutým a ľuďom v núdzi

Napomáhanie zvnútorňovania prosociálnych hodnôt a postojov	**Riešenie konfliktov - výchova k zmierlivosti:** Právo na omyl a možnosť nápravy. Význam odpúšťania v medziľudských vzťahoch. Rozvíjanie sebaovládania a jeho upevňovanie – prehlbovanie vzájomnosti i sebaúcty. Súťaživosť a kooperácia. **Pomoc, darovanie, delenie sa** Vnímanie a prežívanie prosociálosti (základy starostlivosti o prírodu, ochrana zvierat). Zámerné robenie dobra iným, rozdiel medzi psychickou a materiálnou pomocou. Podelenie sa a darovanie v rámci rodiny a žiackeho kolektívu. Príprava žiakov na možné neprijatie dobra inými. **Naša škola** Poznávanie kvalít a predností školy (Čo by som porozprával o našej škole priateľovi zo zahraničia?).	- vie, čo je to omyl v živote človeka a pozná možnosti reagovania na svoj omyl i na omyl iných - vie vysvetliť pojem „odpúšťanie“ - vie vysvetliť slovo „pomoc“ a pozná rozdiel medzi psychickou a materiálnou pomocou, vie uviesť ich príklady - pozná možné reakcie na pomoc (prijatie, odmietnutie)	-chápe súvislosti medzi súťaživosťou a kooperáciou - chápe skutočnosť viny a odpustenia -rozumie významu odpúšťania a práva na omyl -vie ohodnotiť situácie, kedy prijal rôzne druhy pomoci a je ochotný pomáhať	-pri konflikte je ochotný diskutovať, vnímať dôvody druhej strany - vie požiadať o odpustenie a vie odpustiť -badať jasnú snahu k spolupráci, - vidí problémy druhých, vie pomáhať a podeliť sa o dobro - je pripravený reagovať na neprijatie pomoci

	Rozvíjanie povedomia a príslušnosti k svojej škole – osobnosti, prostredie, atmosféra, učebné predmety (Čo sa mi na našej škole najviac páči?). Účasť žiakov na živote a úspechoch školy (Podieľam sa na vytváraní dobrej atmosféry na našej škole? Ktoré problémy na našej škole ma znepokojujú? Čo môžem urobiť ja pre vylepšenie života na našej škole?).	-vie hovoriť o kvalitách svojej školy	-poznáva kvality a prednosti školy a teší sa z nich	- vie prispieť k prezentácii školy - má záujem o aktívnu účasť na živote školy

4. ročník

1 hodina týždenne

Ciele	**Tematický celok** **témy**	**Obsahový štandard**	**Výkonový štandard**	
			Socio-afektívny	**konatívny**

Osvojovanie si sociálnych postojov a zručností v medziľudských vzťahoch.	<u>Sociálne postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch</u> Tolerancia vo vzťahoch (Čo nechceš, aby ľudia robili tebe, nerob ty iným.) Rešpekt a úcta voči všetkým ľuďom (rovnoprávnosť pohlaví, rás...) Dôležitosť komunikačných interpersonálnych zručností v medziľudských vzťahoch Kultivované správanie k osobám iného pohlavia (vnímanie rozdielov nielen v stavbe tela a jeho fungovaní, ale aj v myslení, prežívaní, správaní, záujmoch a následné empatické správanie voči osobám iného pohlavia). **Reálne a zobrazené vzory** Sloboda a zodpovednosť (každé rozhodnutie nesie so sebou dôsledok) Pozitívne a negatívne vplyvy TV, filmu, počítačových hier…(reklama, akčné filmy, čas strávený pred TV) Prezentácia prosociálnych vzorov v bezprostrednom okolí dieťaťa (rodičia, priatelia rodičov, učitelia, spolužiaci, kamaráti)	-vie ako znie Zlaté pravidlo ľudskosti - vie vysvetliť pojmy rovnoprávnosť pohlaví, rás... - vie vysvetliť základné rozdiely medzi pohlaviami -pozná pojmy vzor, vplyv vzoru, pozitívne a negatívne vzory správania ň	- chápe význam zlatého pravidla mravnosti v medziľudských vzťahoch - uvedomuje si význam rovnoprávností ľudí bez ohľadu na rasu, pohlavia - vie pochopiť správanie iného pohlavia - badať rozvíjanie autonómneho cítenia a myslenia	- v komunikácii so spolužiakmi prejavuje prvky tolerancie - kultivovane prijíma a rešpektuje opačné pohlavie - v správaní badať prijímanie zodpovednosť za svoje rozhodnutia

	Čitateľský návyk ako možný zdroj objavovania prosociálnych vzorov (vyhlásenie súťaže o najlepšieho čitateľa – čo a koľko čítaš?).		- na vlastnej skúsenosti reflektuje pozitívne i negatívne	- je schopný postrehnúť nevhodnosť vplyvu TV a badať snahu o reguláciu jej sledovania - vie si voliť medzi
Prezentovanie prosociálnych vzorov.	**Rozvoj tvorivosti a iniciatívy** Podporovanie záujmov, ktoré rozvíjajú osobnostné kvality (šport, umelecké aktivity, sociálna činnosť, činnosť na ochranu prírody...) Osobnostné kvality využívané pre dobro jednotlivca i pre celé spoločenstvo Tvorivosť, iniciatívnosť a vytrvalosť pri riešení každodenných problémov	- vie verbálne prezentovať aspoň jeden pozitívny a negatívny literárny a mediálny vzor	vplyvy jednotlivých médií - vie rozoznať prosociálne vzory vo svojom okolí.	prosociálnym vzorom a negatívnym vzorom - badať na jeho správaní prosociálne prvky
Osvojovanie si sociálnych noriem. Rozvíjanie mravného úsudku.	**Napĺňanie obsahu Dohovoru o právach dieťaťa** Súvislosti práv detí, dôvody, prečo vznikli a ich akceptácia v demokratických	-vie vymenovať iniciatívy, kde by mohol preukázať svoj vzťah k ochrane prírody a životného prostredia		

	krajinách, podiel UNESCO na ochrane dieťaťa (Čo znamená mám právo? Čo znamená mám zodpovednosť?) Opčný protokol k právam dieťaťa (medzinárodné spoločenstvo pritvrdilo) Práva dieťaťa v slovenskom právnom poriadku (Ako je to u nás? Ako sa to týka mňa?) Solidarita a prijatie odlišností (uvedomenie si svojich práv a ich akceptácia v našom prostredí vedie k solidarite s deťmi, ktoré sú vykorisťované, zaťahované do vojnových konfliktov, zneužívané na ťažkú prácu, alebo sexuálne…).		- má ochraňujúci a obdivujúci vzťah k prírode a chce chrániť životné prostredie	- je iniciatívny vo vzťahu k ochrane prírody a životného prostredia
Spoznávanie a uplatňovanie svojich práv a plnenie si svojich povinností.	**Náš región – vlasť** Rozvíjanie povedomia a príslušnosti k svojmu regiónu – k svojej vlasti (Čo sa mi najviac páči na našom regióne, na našom Slovensku? Čo z neho by mi najviac chýbalo?) Iniciatíva pri poznávaní a ovplyvňovaní vlastného regiónu – dobre poznať svoje bydlisko a jeho okolie - geografiu, kultúru, osobnosti, ale aj vedieť, čo nášmu regiónu chýba, čo by	-pozná pojmy „ľudské práva a práva dieťaťa“ - vie vymenovať aspoň 5 práv dieťaťa -pozná rozdiel a podstatu pojmov právo a povinnosť	-pozná pojmy „ľudské práva a práva dieťaťa“ - vie vymenovať aspoň 5 práv dieťaťa -pozná rozdiel a podstatu pojmov právo a povinnosť -vie vymenovať aspoň tri situácie	- osvojuje si sociálne normy - dožaduje sa svojich práv

	bolo treba v ňom vylepšiť (objavovanie tradícií, ochrana a ich rozvoj) Ekologické správanie, vzťah k faune a flóre regiónu (Čo sa mi nepáči alebo čo ma trápi na našom regióne? Čo by som mohol urobiť v jeho prospech ja alebo my spoločne).	-vie vymenovať aspoň tri situácie nerešpektovania práv detí doma i vo svete	nerešpektovania práv detí doma i vo svete	- rešpektuje práva iných
Spoznávanie a budovanie hrdosti na rodisko, región a vlasť.			- poznáva a je hrdý na špecifiká, krásy i možnosti vlastného regiónu - učí sa vidieť problémy regiónu, je na ne citlivý a hľadá i možnosti vlastného zaangažovania sa pri ich riešení	
		-vie zaradiť svoje bydlisko do lokality okresu -vie vymenovať aspoň jednu pozitívnu skutočnosť, ktorá sa viaže na jeho región, rovnako aj jednu známu osobnosť, na ktorú môže byť hrdý		- je iniciatívny pri objavovaní krás a špecifík regiónu, prejavuje ochotu pomôcť zveľadiť ho (prípadná tvorba sociálnych a kultúrnych projektov v danom regióne a účasť na nich)

4. Požiadavky na výstup

Sú rozpracované v bode 3.

5. Metódy a formy práce – stratégie vyučovania

Výchovný štýl

Do procesuálnej stránky etickej výchovy patrí výchovný štýl. Je to vzťah učiteľa k žiakom, ktorý je charakterizovaný nasledujúcimi zásadami:

1. Vytvorme z triedy výchovné spoločenstvo.
2. Prijmime dieťa také, aké je a prejavujme mu priateľské city.
3. Pripisujme deťom pozitívne vlastnosti, najmä prosociálnosť (vyjadrujme pozitívne očakávania).
4. Formulujme jasné a splniteľné pravidlá.
5. Nabádajme, je to osvedčený výchovný prostriedok.
6. Na negatívne javy reagujme pokojným poukázaním na ich dôsledky (induktívna disciplína).
7. Odmeny a tresty používajme opatrne.
8. Do výchovného procesu zapojme aj rodičov.
9. Buďme nositeľmi radosti.

Účinnosť etickej výchovy vo veľkej miere závisí od špecifického vzťahu, ktorým je predovšetkým dobroprajný, partnerský, priateľský, ale náročný a vo svojich požiadavkách dôsledný vzťah k žiakovi.

Výchovné metódy

Dosahovanie cieľov sa realizuje najmä prostredníctvom zážitkových metód, ktoré vytvárajú optimálne podmienky pre budovanie mravného úsudku a zvnútorňovanie ponúkaných hodnôt.

Postup prijatia hodnôt ETV do života žiakov je daný skutočnosťou, že každému rozhodnutiu človeka predchádza poznanie (reflexia) a každé poznanie sa začína zmyslovým vnímaním. V ETV je odporúčaná schéma vyjadrená v pojmoch:

1. senzibilizácia – scitlivenie (emocionálne i kognitívne) na problém, na tému, na hodnotu
2. nácvik v podmienkach triedy,
3. reálna skúsenosť - transfer (v rodine, na ulici, medzi kamarátmi…).

Učiteľ pritom používa rôzne metódy a techniky (hru, hranie rolí, hranie scénok, anketové metódy, metódu posilňovania, problémové vyučovanie, dramatizácia …) V etickej výchove im hovoríme zjednodušene – cvičenia, aktivity. Je dôležité si uvedomiť, že aktivity sú len prostriedkom, ktorý umožní ***hodnotovú reflexiu***, tá je súčasťou každého kroku. (Hodnotenie

prežitého rozumom napr. – Čo som prežil? Čo som si uvedomil? Ako to súvisí so životom vo mne, okolo mňa? Čo z toho vyplýva pre môj život?) Bez reflexie by ostal žiakovi iba pekný zážitok, ktorý sotva ovplyvní jeho postoje a správanie. Preto je v metodických príručkách osobitná časť venovaná otázkam vhodným na reflexiu. Ak nacvičíme so žiakmi určité správanie (napr. pozdrav, ospravedlnenie, odmietnutie…) v triede, ešte to neznamená, že to budú robiť aj doma a na ulici. Máme však k dispozícii viacero techník, ktoré napomáhajú tomu, aby žiaci osvojené zručnosti a skúsenosti prenášali do každodenného života (napr. záznamy pozorovaní, vedenie denníka, zbieranie článkov, interview s rodičmi alebo inými osobami…). Tejto časti hovoríme v etickej výchove transfer – prenos z hodiny ETV do bežného života rodiny, triedy a iných vzťahov, do ktorých žiak vstupuje.

Základom výchovno-vzdelávacieho procesu etickej výchovy je zážitkové učenie, ktoré učiteľ v jeho technikách, cvičeniach a aktivitách prispôsobuje veku žiakov a situácii v žiackom kolektíve. Aktivity pomáhajú precítiť etické hodnoty, uľahčujú porozumieť normám, ktoré súvisia s očakávaným správaním, umožňujú nácvik zodpovedajúceho správania a prenos získaných skúseností do správania sa v reálnom svete.

Žiaci počas hodín ETV sedia v kruhu, aby si videli navzájom do tváre, aby sa vzájomne poznávali. Je to východisková pozícia, ktorá nie je cieľom, ale prostriedkom. Samozrejme, je možné aj iné usporiadanie priestoru v závislosti od metódy, ktorú učiteľ na danú aktivitu zvolil.

Pri vyučovaní etickej výchovy v špeciálnych základných školách sa využívajú metódy a formy primerané jednotlivým druhom postihnutia žiakov.

Vyučovaciu hodinu najmä na prvom stupni treba členiť tak, aby sa rešpektovali zvláštnosti tohto vývinového obdobia (napr. sedenie v kruhu treba striedať s pohybovými cvičeniami na uvoľnenie i aktivizáciu dieťaťa). Treba mať pripravených viac aktivít k danej téme. Prostriedkom, ktorý učiteľ často využíva, je čítanie rozprávok, príbehov. Vhodné obrázky, audio i videonahrávky, CD - roomy môžu poslúžiť ako motivačný materiál. Deti v mladšom školskom veku radi kreslia a robia pohybové aktivity. Toto všetko sa dá zapojiť do vytvárania situácií, v ktorých sa uplatňujú formy zážitkového učenia.

Učiteľ je na hodine facilitátor, moderátor aktivít. Jasne vysvetľuje inštrukciu. Svojou autoritou napomáha zdarnému priebehu aktivity (z času na čas zasiahne, aby veci usmernil či objasnil). Po každej aktivite učiteľ vedie žiakov k reflexii – uvažovaniu a komunikovaniu poznanej skutočnosti s odkazom na prepojenie so životom. Domáce úlohy (transfer) sa netýkajú písomného vypracovávania, ale konkrétnych jednoduchých cvičení či predsavzatí orientovaných na požadované správanie. Dôležitou súčasťou každej hodiny je podelenie sa s niekým so získanou skúsenosťou v bežnom živote.

Etická výchova nepoužíva učebnicu. Podnety na činnosť nachádza učiteľ v metodických príručkách a v iných materiáloch, ako aj v obsahu vyučovacích predmetov prvého stupňa. Aktualizuje ich podľa podmienok skupiny, cieľov a obsahu etickej výchovy.

Prepojenie ETV s inými prvkami alternatívnych výchovných postupov (ITV, Montessori, Waldorfská škola...), ktoré sú kompatibilné s cieľmi etickej výchovy, je možné.

Upozorňujeme však, že nie je vhodné zamieňať, nahrádzať, resp. uplatňovať tieto projekty v predmete ETV.

2. Hodnotenie predmetu

Na hodine etickej výchovy žiakov nehodnotíme známkou. Je vhodné a žiaduce jednotlivcov slovne oceniť počas hodiny a skupinu žiakov priebežne i na konci hodiny. Žiaci by mali tiež mať priestor na vyjadrenie, ako sa cítili, ako sa im hodina páčila, v čom by privítali zmenu.

Vyučovací predmet etická výchova budeme na vysvedčení hodnotiť známkami.